

De Eraut

van de

Reformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 16 Februari 1913. N°. 1830.

Blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegoten door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elken regel meer f —.20.
Aanvragen en vermelding van leedgaven f —.12 per regel.

Van de Doleinsing.

LXXXI.

DERDE REEKS.

XVIII.

En God zegende Noach en zijne zonen, en Hij zeide tot hen: Zijt vruchtbaar en vermenvulgt, en vervult de aarde.
Genesis 9: 1.

Aan het hoofd van het eerste geslachtsregister, dat van Adam tot Noach loopt, wordt het feit herhaald, dat de mensch, na zijn schepping, en bij den ingang van zijn leven op deze aarde, een bijzondere zegen van God ontving. Wat Gen. 5: 1 en 2 hierover te lezen geeft, is vooral merkwaardig door de bijvoeging: „en God noemde hun naam: Mensch“, een bijvoeging die strekt om uit te drukken, dat de zegen, waarvan hier sprake is, niet een zegen was die speciaal voor Adam en Eva, en dus voor hen alleen gold, maar dat heel het menschelek geslacht, dat stond geboren te worden, in dezen zegen zou deelen. „Ten dage, zoo staat er, als God den mensch schep, maakte Hij hem naar de gelijkenisse Gods. Man en vrouw schep Hij ze, en zegende ze, en noemde hun naam Mensch, ten dage als ze geschapen werden“. Waarin die zegen bestond, wordt hier niet herhaald. Het was in Gen. 1: 28 reeds overduidelijk aangewezen. Zeer opmerkelijk is het, in verband hiermede, dat ons in Gen. 2: 1 v. nog eens afzonderlijk bericht wordt gegeven omtrent een speciale zegen die hier voor den mensch, als zoodanig, bijkwam, t. w. de zegen die werd uitgesproken over den zeventen dag. Gen. 2: 2 tocht meldt ons: „En God heeft den zeventen dag gezegend, en dien heiligheld, omdat Hij op dien dag gerust heeft van al zijn werk, hetwelk God geschapen had om te volmaken“. Meer staat er niet van, maar zooveel blijkt dan toch, dat hier bedoeld wordt een verborgen, mystiek element in het leven van den mensch. In den gemeenen zegen, dien de mensch ontving, was blijken Gen. 1: 28 besloten zijn standhouden op deze aarde door vermenigvuldiging in het gezinsleven, aldus verbonden met den arbeid, die hem bij de bebouwing van deze aarde wachtte, en in de tweede plaats was hier aan toegevoegd de inspanning, waartoe de mensch geroepen werd, om als heer der aarde zijn menscheleke heerschappij over alle creatuur te vestigen. Doch in dien uitwendigen arbeid mocht 's menschen leven niet opgaan. Hij zou ook een heilig, verborgen zieleleven hebben, en opdat nu dit verborgen leven geen schade zou lijden onder de altoos voortgaande inspanning, waartoe zijn aardsche taak hem riep, wordt van meet af op elk zevental dagen één dag afgezonderd, en aan dien dag een zegenende en heiligheldende werking voor 's menschen innerlijk leven verbonden. Reeds bij Seth vernemen we, hoe reeds in zijn dagen de naam des Heeren werd aangeroepen; wat bedoeld, dat toen voor 't eerst de toen reeds aanwezige menschen in een heilige vergadering bijeen kwamen, om gezamenlijk hun smeekingen en dankzeggingen op te zenden. Maar al was dit in hetgeen we in Gen. 2: 2 lezen nog niet opgenomen, ook zoo toch kwam er door den Sabbathzegen een nieuw element bij het menschelek leven bij, en was hem alzo een dubbele zegen toegelegd. Hij zou zegenend zijn in zijn uitwendig, maar zoo nu ook in zijn inwendig bestaan.

Daarna nu lezen we van geen zegen meer, tot we toekomen aan Noach, en wel na afdrop van den zondvloed. Wel daaraan tegen was reeds in het paradijs iets van de werking van den eersten zegen gebleken, iets waarop iets nader moet worden ingegaan. Gelijkt we in vorige artikelen aantoonde, moet er bijzondere betekenis worden gehecht aan het vermogen dat den mensch verleend was, om temkracht op de wilde dieren uit te oefenen. Men kan, met het Scheppingsverhaal voor oogen, niet zeggen dat de dieren eerst na den val van den mensch wild geworden zijn, want er staat onderscheidenlijk in Gen. 1: 24: „En God zeide: De aarde brenge voort levende zielen naar haar aard, vee, en kruipend en wild gedier, en wel naar zijn aard“. Ons wordt dus niet bericht, dat na 's menschen val, door den vloed, zeker aantal eerst tamme dieren, wild geworden zijn; maar er staat met zoovele woorden, dat ze reeds eer de mensch verscheen, wild waren. Hierbij bleef het echter onbeslist, of deze wilde dieren reeds aanstonds tot souden vieren aan hun veralindingswoede, m. a. w., of ze reeds terstond na hun optreden op het tamme vee aanvielen om het te verslinden. Dan toch zou niet alleen het tamme vee, maar ook de mensch in zeer ernstig gevaar hebben verkeer, om reeds den eersten dag van zijn bestaan aan tijger, leeuw of panter

ten prool te zijn toegevalen. Elk middel tot zelfverweer toch ontbrak. De mensch was naakt en geheel ongewapend. En natuurlijk gold dit laatste ook van het tamme vee. Ook al neemt men toch aan, dat evenals bij den zondvloed, het zevental op het reine en tamme vee, en het tweetal slechts op de wilde dieren werd toegepast, zoo spreekt het toch wel vanzelf, dat het tamme vee ook in dat grooter aantal toch machteloos en weerloos zou hebben gestaan. Wat wil een lam tegen een leeuw, wat een bokse tegen een tijger? Met het oog hierop nu wezen we er met nadruk op, dat er blijkbaar van meet af temkracht gewerkt heeft. Als in een dierenpel de dierenbezwierder de kool van beer of panter binnentreedt, en ze door zijn verschijning zóó beheerscht, dat ze niets tegen hem vermogen, werkt er temkracht. Dit verschijnsel van het temmen nu schijnt tweërlei in zich te dragen, een vermogen van den mensch om het wilde dier te imponeren, maar ook een vermogen in het wilde dier om geïmponeerd te worden. Van tweërlei is alzo sprake, ten eerste van een daad Gods, waardoor hij het wilde dier den aanval op wat weerloos tegen hem over staat belet; en ten andere van een den mensch, als naar Gods beeld geschapen wezen, verleende macht om het wilde dier van zich af te houden. Van het eerste lezen we in Gen. 2: 18 en ten deele ook in Gen. 7: 2 v. Er staat toch niet, dat Adam al het dierenrijk naar zich toelokte, maar dat God het hem temkracht; en ook bij de ark kan 't niet zoo verstaan worden, dat Noach al de dieren, en dus ook gier en adelaar en havik, zelf gevangen heeft; integendeel, vooral bij de ark moet het een vanzelf aankomen van de onderscheidene dieren zijn geweest onder Goddelijke leiding. Iets wat vanzelf onderstelt, dat God de Heere en in het Paradijs en bij de arke den hartstocht van het wild geleerd in toomde en tegenhield. Ook later lezen we hetzelfde van den leeuwkuil, waarin Daniel was neer gelaten, en nog later van de wilde dieren in de woestijn van Jericho, waarin de Heere Jezus omdoolde. Zie 's slechts in Markus 1: 13: „En hij was aldaar in de woestijn veertig dagen, verzocht van den satan, en was bij de wilde gedierten, en de engelen dienden hem“. We vinden alzo duidelijk uitgesproken, dat de wilde dieren, voor zooveel ze aan hun veralindingswoede geen tocht mochten vieren, bedwelmend en in die bedwelmeling getemd werden, eenzijdig door Gods onmiddellijke werking, en anderdeels door de middellijke werking die van den mensch, als geschapen naar Gods beeld, uitging.

Voorzover nu ook de mensch zelf deze temkracht uitoefende, sprak er de uitwerking in van den eersten zegen die blijken Gen. 1: 28 den mensch was toebedeeld. Het is zoo, men zou kunnen tegenwerpen, dat in Gen. 1: 28 het wild gedier niet met name genoemd wordt, maar dat gaat niet op. Er wordt gewag gemaakt van alle dieren, en die dieren worden in drie groepen ingedeeld, naar gelang van de sfeer waarin ze leefden, dieren in het water, dieren in de lucht, en dieren op de aarde. Wat zou bovendien de heerschappij van den mensch over de dierenwereld den mensch gebaat hebben, zoo hij wel over de vissen en de vogels en over het tamme vee geheerscht had, maar onderwijl het wild gedierde losgelaten ware tegen hem? Dat kon niet. Er verstaan we het nu zoo, dat in den zegen van Gen. 1: 28 ook de temkracht besloten lag, dat is zulks in dezer voege te verstaan, dat er tweërlei middel voor den mensch zou zijn, om de dierenwereld te beheerschen: de meer algemeene, dat hij door wapentuig van leeuw en tijger meester werd, maar ook de bijzondere, dat hij, zoolang die wapenen hem nog niet ten dienste stonden, de beschikking kreeg over een hypnotiseerende en temmende macht, waardoor hij 't wild gedierde van zich af kon houden. Dit kwam dan ook al aanstonds uit, toen de Heere God de dieren tot Adam bracht, om te zien, hoe hij ze noemen zou, en toen Adam, wel verre van in doodangst te vluchten, rustig staan bleef, elk dier doorzag in zijn aard, en in 't woord uitsprak den indruk dien hij van elk dier ontving. Dit was dan de naamgeving der dieren. Dat alles echter greep plaats vóór den val, en op zichzelf is het reeds begrijpelijk, dat dit temvermogen door de geestelijke inzinking van den mensch afnam, en naar gelang de mensch wapentuig tot verweer kreeg, al meer daalde, tot het nu hoogstens nog bij een enkelen dierenstemmer of slangenbezwierder zich vooral in het Oosten vertoonde. Er moet daarom wel zeer zeker met beide gerekend worden, en met de daad Gods, waardoor het wild gedierde aanvaankelijk in toom gehouden werd, en met het

temvermogen dat aan den mensch in dezen zegen Gods verleend was. Daniel in den leeuwkuil levert hierop 'n 'n naspel, en wat in de woestijn van Jericho aanschouwd werd, toen de satan Jezus verzocht en het wild gedierde om Jezus kroop en sloop, was een uiting van God-menscheleke kracht.

Van hoog belang is 't nu na te gaan, wat voorviel bij den zondvloed. Op zichzelf toch zou men zich kunnen voorstellen, dat in de dagen van Noach, zoo lang na den val, alle zegen, dien God in het Paradijs op den mensch had gelegd, reeds in vloed was omgeslagen. Toch blijkt dit niet het geval te zijn, en juist uit dien hoofde geeft wat bij en vlak na den zondvloed voorviel, een zoo interessante toelichting op het Scheppingsverhaal. Te ontkennen valt toch niet, dat na den zondvloed ongeveer hetzelfde plaats greep, wat gesien was na de Schepping. Het aantal kinderen der menschen, dat inmiddels reeds tot tienduitenden was aangegroeid, wordt op eenmaal herleid en ingekrompen, nu wel niet tot twee, maar dan toch tot acht. Vier mannen en vier vrouwen. Van jongere kinderen wordt geen gewag gemaakt. Doch ook al neemt men aan, dat er desulken toch reeds waren, zoo slonk toch in elk geval het aantal bewoners en bewoonsters van deze aarde op een zeer klein aantal. En wat alzo met den mensch plaats greep, ging evenzo toe met de meeste soorten der dieren. Vanzelf was dit niet van toepassing op de vissen, noch ook misschien op een enkel soort van vogels, die zich buiten de ark in het leven hielden, maar wel gold het van de dieren in allerlei soort, voorzover zij leven moesten van wat het aardrijk in zijn velden opleverde. Het aantal dezer dieren toch was, voor elk soort afzonderlijk, evenzeer tot een zeer klein cijfer herleid. Om op een bepaald voorbeeld te wijzen, niet meer dan één hond met een teef, want de hond was een onrein dier. Daar nu ook het wild gedierde niet in den zondvloed onderging, maar den vloed overleefde, kan het niet anders of ook het wild gedierde moest in de ark zijn opgenomen, en dat wel naar Gods bestel en door Gods toedoen. Het is toch niet aan te nemen, dat Noach uit eigen beweging er zorg voor zou hebben gedragen, dat de slangen en tijgers met gevoerd werden. Naar menscheleke wijsheid zou hij er veel eer op bedacht hebben moeten zijn, om eens voor goed aan het bestaan van alle schadelijk gedierde, haalen en gieren nu uitgezonderd, en eind te maken. Het kan dus niet anders, of het tam en wild gedierde moet onder Gods bestel tot de arke gekomen zijn, in de arke het leven hebben gehad, en straks uit de arke opnieuw het aardrijk zijn lagegaan. Ware dit nu geschied op den voet waarop thans wolf en lam, tijger en paard, slaag en rund tegenover elkander staan, zoo zou het natuurlijk bij de ark één groot moordtooneel zijn geworden, en had ook Noach met zijn familie alle kans geloopt om, nog eer de wateren rijzen gingen, om koud te zijn gebract.

Toch blijkt hier niets van. Noach is heer en meester; beschikt alles naar het bevel dat hij van zijn God ontvangen had; in de ark wordt al wat zich roerde meegenomen en onderhouden; en als de wateren weer gedaald zijn, laat Noach, op Gods bevel, weer alle dier over het aardrijk uitgaan. Spreekt het nu niet vanzelf, dat hier geheel dezelfde temkracht moet gewerkt hebben? Temkracht die van God uitging en den hartstocht van het wild gedierde inhield, en temkracht in den mensch om zich tegenover het wild gedierde veilig te stellen? Inzover in het loslaten van het wild gedierde de vloed sprak, wordt deze alzo door den zondvloed niet opgeheven. Het kan zeer wel zijn, dat enkele dierensoorten teloor gingen, en wat men nu nog in de fossielen onder den aardbodem vindt, wetligt dit vermoeden zelfs, doch dit doet aan de hoofdzak niet af. Er begint na den vloed een nieuwe menscheid, en tot zekere hoogte kan men zeggen, dat ook veel dierensoorten een nieuw geslacht begonnen. Maar, ook al wordt toegegeven, dat hierbij gedeeltelijk verandering kan zijn ingetreden, in hoofdzak is het na den zondvloed toch niet anders dan een voortzetting van wat 't vóór den zondvloed geweest is, alleen met uitzondering van wat plaats greep in de menschenwereld. Ook daarin toch waarden zonde en vloed wel voort, maar niettemin is de titanische bezetenheid, waartoe het in Noachs dagen gekomen was, althans ten deele gestuit. Er begint een ander menschelek leven. In Sem's en Japhets geslacht ontwikkelt zich iets, dat een betere toekomst belooft. En hetgeen in Cham opkomt, draagt wel een half-demonisch, maar toch niet meer het vroegere titanische karakter.

In verband hiermede nu is het van belang,

aandacht te schenken aan den nieuwen zegen, die na den zondvloed aan Noach en de zijnen toekwam. Dat deze Noachitische zegen van hooge betekenis is, blijkt reeds uit de uitvoerigheid, waarmede hij ons beschreven wordt. Deze zegen toch vulde in Gen. 9 niet minder dan zeventien verzen, terwijl in Gen. 1 en 2 de drievuldige zegen op de dieren, op den mensch, en op den Sabbath gelegd, saam niet meer dan een drietal verzen beslaat. Toch kan deze breedere plaats, die aan den Noachitischen zegen wordt ingeruimd, bij eenig nadenken niet bevreemden. Oit ligt 't niet in den aard der zaak, dat wij voor ons eigen leven veel minder rechtstreeksche aanraking aan den paradijs-toestand vinden, dan aan den toestand gelijk die na den zondvloed geworden is. Ongetwijfeld sluit ons eigen leven ook den toestand in, gelijk die onmiddellijk na den val intrad, maar toch kan niet ontkend, dat, voorzover het leven na den zondvloed van die vooraangaande periode verschilde, het uit dien laatstgenoemden toestand is, dat we onze eigen levens-toestand hebben te verklaren. Wat vóór den zondvloed zich ontwikkelde had, is in geen geringe mate afgesneden, terwijl de toestand gelijk hij door den zondvloed geworden is, zich nog steeds voortzet.

Bzien we nu den Noachitischen zegen nader, dan trekt het al aanstonds de aandacht, hoe Gen. 9: 1 en 2 ons meldt, dat God de Heere eerst den paradijszegen ten deele herhaalt, en daarna aan den paradijszegen geheel nieuw den verbondzegen toevoegt. Er is herhaling van den paradijszegen, doch slechts gedeeltelijk. In den paradijszegen toch begon het met het leggen van den zegen op de dierenwereld, en nu is het opmerkelijk, dat hier de eerste zegen wordt uitgelaten, terwijl daarentegen de zegen, die in het Paradijs op den mensch was gelegd, in dezer voege weer wordt opgenomen: „En God zegende Noach en zijne zonen, en Hij zeide tot hen: Zijt vruchtbaar en vermenvulgt, en vervult de aarde“, woorden bijna gelijklopend met wat vermeld stond in Gen. 1: 28. Verder gaat intusschen de gelijkheid niet. Terwijl tocht in Gen. 1: 28 gezegd was, dat de mensch zich de aarde onderwerpen moest, en heerschappij zou oefenen over de dierenwereld, staat hier in geheel anderen toon: „Uw vreeze en uw verschrikking zij over al het gedierde der aarde, en over al het gevogelte des hemels, in al wat zich op den aardbodem roert; en over alle vissen der zee; ze zijn in uwe hand overgegeven. Al wat zich roert, dat levend is, zij u tot spijs. Ik heb het u al gegeven, gelijk het groene kruid“. Het verschil springt hier in 't oog. Er wordt niet meer gesproken van een zich onderwerpen van de aarde, en wat vroeger „heerschappij“ heette, wordt nu omgezet in vreeze en verschrikking, terwijl er nu bij wordt gevoegd, dat het eten van het dierenvleesch den mensch wordt toegestaan. Een daarom zoo opmerkelijke bijvoeging, omdat de mensch hierdoor het Goddelijk verlot ontving om juist datgene te gaan doen, waarin hij zich tegen het wild gedierde te verdedigen had. Het wild gedierde toch verschilde daarin van 't tamme, dat het zwakkere dieren aanviel en verslond; ook wel, waar de kans schoon was, den afgesneden mensch tot slachtoffer maakte; maar toch in hoofdzak ook op het tamme vee wierp, om zich te voeden. Hiertegen nu had de mensch het vee van zijn weide en stal te verdedigen. Maar terwijl hij er alzo op bedacht moest zijn, om aan de verslindings-zucht van het wild gedierde paal en perk te stellen, wordt hem zelf nu machtigheld verleend om te gaan doen, wat hij in het wild gedierde bestrijden moest. Iets wat te opmerkelijker is, omdat kwalijk ontkend kan worden, dat juist onder het wild gedierde de in hun aard edelste en hoogstaande dieren schuilen. Onder het tamme vee moge het paard bovenaan staan, en ten deele de hond, maar in elk geval staat de leeuw veel hooger; en zoo ook moge leeuw en nachtegaal boeien door hun rang, maar de adelaar is en blijft de koning van het luchttruim. Hierin ligt uitgesproken, dat het hooge karakter b. v. van den leeuw, den mensch nader staat dan het veel lager staande type van rund of zwijn of schaap.

Doch hierbij blijft het niet. Blijkbaar was de verwildering ook van de dierenwereld na den val zeer toegenomen. De temkracht, die van 's menschen geest op het dier oorspronkelijk uitging, was geminderd. De mensch moest alzo nu geweld aanwenden, om het wilde dier door schrik en ontzetting ten onder te houden. Doch hieruit volgde dan ook, dat te meer het menscheleke element in den mensch tegenover het dierlijke hoog moest worden gehouden. Dit nu komt uit in tweërlei. In de eerste plaats daarin, dat den mensch wel wordt toegestaan, zich met vleeschspijzen te voeden, — iets wat hij alreeds ook vóór den zondvloed

deed, maar toen eigenmachtig, — doch dat nu aan dit verlot met klem en nadruk het verbod wordt toegevoegd, om zich te onthouden van het bloed, en dit wel, gelijk er bij staat, omdat in het bloed de ziel van het beest is. Hier spreekt dus het onderscheid en de tegenstelling. Beide, mensch en leeuw, zullen het vleesch van rund of schaap eten, maar terwijl de leeuw met voorliefde het bloed opsloort, zal de mensch zich van het bloed stipt blijven onthouden. Dit in de eerste plaats; maar dan komt er in de tweede plaats de opzettelijke ordinantie bij, om het leven van den mensch tegen de woede van het wild gedierde en tegen de woede van den verwilderden mensch veilig te stellen. De vloed was na den val ingetreden. De verwildering was daarom onder het gedierde, maar vooral in de menschenwereld, steeds machtiger geworden. Dat euvul zou, zonder tegenweer, op de vernietiging van het menschelek geslacht zijn uitgeleiden. En het is met het oog hierop, dat nu nog deze bijzondere zegen op 't leven wordt gelegd, dat de Heere zelf het menschelek leven onder zijn hoede neemt, en zulks wel uit dit motief, „dat de mensch naar Gods beeld geschapen is.“ De mensch mag geen dierenbloed drinken, omdat in het bloed van het dier zijn ziel woont, maar dan ook omgekeerd mag noch dier noch mens een kind des menschen dooden, omdat in den mensch Gods beeld ingeschapen werd, nu zeer zeker verflauid, maar toch nog altoos in hem aanwezig. Daarom stelt de Heere nu als opzettelijke zegen, die op den mensch wordt gelegd, deze ordinantie in: „Voorwaar, Ik zal uw bloed, het bloed uwer ziel, eischen, van de hand van alle gedierde zal Ik het eischen; ook van de hand des menschen, van de hand eens legelijken zijns broeders zal Ik het eischen. Wie des menschen bloed vergiet, diens bloed zal door den mensch vergoten worden; want God heeft den mensch naar zijn beeld gemaakt.“

Dat hierin de instelling van de Overheid en de strafrechtelijke rechtspleging ligt, is duidelijk. Het is, zoo staat er, niet van den mensch dat deze zaak zal uitgaan, maar van God. God zal 't bloed des menschen eischen. Dit is de instelling van het strafrecht. Dit eischen toch doet God door de menscheleke Overheid. Het had ook kunnen zijn, dat de Heere bedoeld had: „Als een leeuw een mensch dooft, zal Ik zelf dien leeuw dood doen neervallen“. Doch zoo geschiedt het niet. Het kan dus op niets anders doelen dan dat de mensch aan zulk een dier den kop zou afhouwen. En dit te meer omdat er uitdrukkelijk bij staat, dat niet God hem dood zal laten neervallen, maar dat Hij hem door 's menschen hand zal vellen. Dit nu laat zich alleen verstaan, zoo bedoeld is, dat God de Overheidsmacht en tegelijk het Strafrecht als een zegen voor ons geslacht invoert, om juist hierdoor de woede van het dier en evenzo van den verderlijken mensch te bezweren. Uitdrukkelijk wordt ons dit hier geopenbaard, en de Noachitische zegen strekt alzo om den zegen, die in het Paradijs verleend was, in weerwil van den vloed, in hoofdzak te bevestigen, en om er voorts die verscherping en versterking aan toe te voegen, die door het intreden van de algemeene verwildering noodzakelijk was geworden. Hierbij doelde Gods openbaring er op, om den mensch als geslacht in stand te houden, tegen vernietiging te vrijwaren, en in zijn overmacht tegenover de natuur te handhaven. Van heel de Schepping was de mensch, als beeldrager Gods, de kroon. Die mensch liep gevaar om te midden van die algemeene verwildering uitgeroeid te worden. Dit nu moest worden te keer gedaan. Middel hiertoe was de zegenordinantie na den zondvloed, die in vers 7 dan ook eindigt met de herhaling van de zegenspreuk: „Maar gijlieden, weest vruchtbaar; teelt overvloediglijk voort op de aarde, en vermenvulgt u“. En daarop volgt dan de tweede zegenordinantie in de sluiting van het Noachitisch verbond, iets wat afzonderlijke toelichting eischt.

Dr. A. E.

„Woning maken“.

Jezus antwoordde en zeide tot hem: Zoo iemand mij lief heeft, die zal mijn woord bewaren; en mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken.
Johannes 14: 23.

Er blijft altoos tweërlei. Er komt door het geloof een gemeenschap van ons met Jezus tot stand, maar ook evenzo omgekeerd een gemeenschap van Jezus met ons. Tot zels in de beeldspraak komt dit uit. Als Jezus, opstaande om over de beke Kados naar Getsemani te gaan, tot zijn Jongeren zegt: „Ik ben de wijn-

1844

1844

derland.

18.

00.

W. SCHIPPERS,
Mr. P. DIELE,
THOMASSEN &

PE, Groningen; M.

week

100% en

doers van 96 %.

Westermarck 21 en

F. J. BOLT.

LLOYD.

BUENOS-AYRES.

Leixoes. Missaoen.

— 24 Febr.

12 Maart 17 Maart

Santos, Montevideo

eventueel ook naar

L. HOLLAND-
telegram Adres:
GER & ZOON;

B / 24 76; te Drie-
f / 43 1/2; te Lioes-
f / 7 02 1/2; te Mur-
Wierum f / 11 69 1/2;
Nijkerk f / 12 02 1/2;
Raard f / 8 10; te
nemulden f / 4 16 1/2;
Ispinge f / 2 09; te
dekerke f / 12 82 1/2;
elikerke f / 7 41; te
ditto B / 8 14; te
de f / 10; te Seroos-
West Souburg
f / 4; te Vliasingen
f / 4; te Westka-

7 1/2; te Voorburg
te Berlikum f / 17 70;
f / 4 54; te Berne-
te Hylward f / 9 31;
te Leenwarden
te Wartena f / 19 31;
Virdum f / 9 10; te
f / 2 67; te Dwinge-
te Vliedder f / 1 46;
f / 17 63; te Delden
te ditto B / 6 71;
Eenter f / 2 45; te
bergen f / 3 31; te
4 60; te Nijverdal
Rijssen f / 1 50; te
2 42; te Wintert-
tralingen f / 15 56;
f / 20 67.

Wen. te Broek
heer F. van den
H. H. Bulder
Vroomshoop f / 6;
onden in de col-

te uit Spijk f / 3 50;
Rm., van N. N.
door den heer W.
te H. I. Am-

teit:
den heer A. K.
uit Delfzijl f / 6;
50;
te Haarlem f / 2 60;
te Vreeswijk f / 3;
te Dijkmaat Wan-
f / 3; door den heer
18, uit Hylward
f / 37; door den
door den heer G.
te Wollega f / 1 25;
J. Rosendal te

te Paraga f / 4;
uw te Schoone-
P. de Zeeuw te
L. Menonides
W. de Vries te
eer R. A. Boet

en heer M. N.

door den heer
amstede f / 12 50;
amstede.

stok en zij zijt de ranken", wijst de Heer op het innig van zijn discipelen in hun Heiland. En geheel hetzelfde spreekt zich uit in het apostolische beeld van het mystieke Lichaam. Ook de leden toch bevinden zich in het Lichaam, juist zoals de ranken in den wijnstok. Het is het Lichaam dat de leden, het is de Wijnstok die de ranken draagt.

Heel anders daarentegen is de beelddraak van het "woning maken". Dan toch is er geen sprake van, dat wij in Jesus wonen, maar omgekeerd van een wonen van Jesus in ons. Duidelijk toch spreekt Jesus het uit: "Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en woning bij hem maken."

Er gaat alzo wel iets aan onze zijde vooraf, namelijk dat we Jesus' woord bewaren, maar dat niet uitsluitend op de geschiedenis van ons hart om Jesus te ontvangen; de toenadering daarentegen komt ook hier geheel van de Goddelijke zijde. Niet de geloovige komt hier tot Jesus, maar Jesus komt hier tot de geloovige. En om dit onderscheid nog te duidelijker te doen uitkomen, zegt Jesus zelfs, dat hij niet alleen komt, maar dat alle komen hier steeds van den Vader uitgaat, en dat als Jesus tot u komt, hij dan met den Vader komt, zoodat de gemeenschap die u gelovige ziel geniet, tegelijk een samenzijn met den Vader in Christus is.

Doch hierbij blijft 't niet. Er is hier niet alleen sprake van een komen tot den geloovige, maar bovendien, wat veel meer zegt, van een blijven in den geloovige, en wel van een blijven dat bedoeld is als een inwonen in den geloovige.

Hier toe komt 't niet aanstaand. Bij de eerste opwaking van het geloof in ons hart zijn er ook wel genietingen van Jesus' nabijheid, maar meest kort van duur en al ras voorbijgaande, vaak door langdurige verwijdering, soms zelfs door zekere vervreemding afgewisseld. Dit hangt dan meest samen met iemands karakter. Ziet ge gelijkaard van aard, dan zult ge in de eerste geloofsperiode nog wel niet anders dan een gemeenschap van Jesus op zekeren afstand kennen, maar die betrekkelijk nog niet zeer innige gemeenschap zal dan toch een bestendig karakter dragen. Is iemand daarentegen hartstoechtelijk van aard, dan zal 't in die eerste periode van zijn geloof veelal een geweldige op en neder slijpen zijn. Er zullen dagen voorbijgaan, dat zijn geloof als afgesneden schijnt, maar daarop zal vrij plotseling een ure van zielsinnig nabijheid volgen, die hem geheel verrast en als in den derden hemel opheft, terwijl na die heerlijke verheffing dan meestal weer insinking volgt. Zonnegloed en winterkoude, zonder dat 't hart tot duurzame rust kan komen.

Juist dit echter wordt zoo geheel anders, zoo 't komt tot een wonen van Jesus in het hart van zijn verloofden. Wonen wij juist op duurzaamheid. Bij den profet spreekt de Heere ook van "een inkeeren om te vernachten", doch dit is het inwonen nog niet. Het vernachten zoekt de reiziger, die des avonds komt en des morgens weer verder gaat, om zijn reis voort te zetten. Reeds iets nader dan 't vernachten is wat wij 't logeren noemen, zoo men tijdelijk bij iemand zijn intrek neemt, om oude vriendschapsbanden nauwer aan te halen, en zekere onspanning te zoeken in een andere omgeving. Maar ook dit is volstrekt nog niet het eigenlijke inwonen. Woning bij iemand maken is zelfs nog iets meer dan inwonen. Men kan bij iemand inwonen, dat we alles bereid vinden, en zelfs geen hand hadden uit te steken; maar men kan ook bij iemand komen inwonen, dat men zelf er toe meewerkt om 't mogelijk te doen worden, en dan eerst is het een woning maken.

Op sin en betekenis van het woord moet hier dan ook volle nadruk gelegd, en eerst zoo ge dit doet, ontwaart ge, bij hoe weinige discipelen van Jesus het nog tot dit volle inwonen van den Heiland gekomen is. Zelf onderzoek stelt daarbij zoo telkens ook voor de eigen ziel teluur.

Let er toch wel op, dat het komen en woning maken tweeërlei zijn. Het komen gaat in één enkel oogenblik toe, maar het woning maken gaat steelswijze en van lieverlee. Bij den een nu gaat dit woningmaken van Jesus in zijn hart terstond door, zoodat het reeds na kort verloop van tijd werd wat 't zijn moet. Bij den ander daarentegen doet zich hinderpaal na hinderpaal voor, en voordat dit woningmaken niet dan zeer langzaam. Zelfs kan dit proces zeer langdurig zijn. En hierbij kan de ziel zelve of mede- of tegenwerken, en het is hierdoor dat heel onze zielstoestand soms voor jaren kan worden beheerscht.

Eerst was er dan geen plaats voor Jesus in ons hart. Wel van nature, zoals God ons hart geschept had. Maar niet zoals ons hart door de zonde geworden was. Zoo kunt ge u een geleerde denken, die met zijn boekenschap en instrumenten een prachtig studeervertrek bewoont, waar alles voor zijn studie bereid was. Maar nu brak er oorlog uit. Die kostelijke woning werd overrompeld. Alle vertrekken werden overhoof gehaald. Heel de boekerij lag ten slotte als een woeste hoop dooreen. Er was geen plekje meer te vinden, waar de man van studie zich rustig naar kon zetten. Toch komt hij ten slotte terug. De vijand trok weg. Hij is weer heer en meester. En nu begint hij in zijn eigen huis zich weer woning te maken.

En zoo nu doet Jesus ook bij ons. Ook hij vindt ons hart geheel ontsen, en in verwarring 't alles overhoof liggend. Vreesslijk heeft de vijand in onze ziele gewoed. Maar toch keert Jesus terug. Hij trekt weer bij ons in. Hij wil weer duurzaam bij ons blijven. En nu poogt Jesus ook bij ons zich woning te maken. Wat om was gevallen, richt hij weer op. Wat gebroken was, herstelt hij weder. Op wat verwaald was, brengt hij weer tint en kleur. Wat niet meer te herstellen is, vernieuwt hij. Allengs erlangt het alles bij ons van binnen een geheel ander aanzien. Wat niet dan verwoesting spelde, begint weer vrede te ademen. En hoe verder het voortgaat, hoe meer nu hart weer begint te gelijken op een woonstede voor uw Heiland en Heer.

Doch juist hierbij komt 't dan ook op u zelf aan. Ge voelt toch wel, dat waar uw Heer en uw Heiland zoo bezig is, om uw geheel ontreddend hart weer op orde te brengen, reeds uw innige liefde voor Jesus u dringen moet, om in dit groote werk der zielsvernieuwing met uw Heiland mee te werken.

Zal Jesus in uw hart kunnen wonen, duurzaam in uw ziel intrek kunnen nemen, dan moet 't allen daarbinnen den doop ontvaangen. Ja, dan moet alles weggenomen en vervangen, wat Jesus hindert, wat zijn oog zeer zou doen, wat zijn heilig gevoel zou kwetsen.

Vandaar de conscientie-vraag ook aan u, of ge hier u op toelegt, of ge dit heilig doel steeds najaagt.

Denk toch om 't hemelsche dat u overkomt. Jesus komt niet alleen. De Vader is met hem. Ik en de Vader, zoo sprak uw Heiland, zullen komen om woning bij u te maken.

Dr. A. K.

Amsterdam, 14 Februari 1913.

In meer dan één liberaal blad vond men in den laatste tijd de opmerking, dat de Gereformeerde Kerken al meer "verpolitiekt" werden. In plaats van zich met haar kerkelijke zaken te bemoeien, zouden deze Kerken gaan vrijbuiten op politiek terrein. Het aloude gevaar van overheersing van den Staat over de Kerk zou daardoor opnieuw gebleken zijn. Een caveat consules was daarom dubbel noodig. Men kon niet weten, welke rampzalige gevolgen er voor de rust en veiligheid van den Nederlandschen Staat uit zouden voortvloeien, wanneer de Kerk weer haar invloed in de politiek wilde doen gelden.

Nu zijn we van de liberale pers, vooral wanneer de stembus in 't zicht komt en er stemming onder 't kiezersvolk moet gemaakt worden, heel wat stoutere stukjes gewend, maar deze beschuldiging, die tegen de Gereformeerde Kerken wordt ingebracht en blijkbaar dienen moet om de Hervormde kiezers naar het liberale kamp te jagen, is toch wel wat kras.

Onze Gereformeerde Kerken hebben in haar Kerkenorde uitdrukkelijk de bepaling opgenomen, dat op kerkelijke vergaderingen alleen kerkelijke zaken mogen behandeld worden, en onthouden zich stipt van alles wat de politiek raken kan. Ze hebben bij de herziening der Dordtsche Kerkenorde zelfs alle bepalingen geschrapt, waarin een zekere band tusschen Kerk en Staat werd gelegd, om de volkomen zelfstandigheid van beide te beter te doen uitkomen. Zelfs hebben de Gereformeerde Kerken uit de Geloofsbelijdenis, die door de historie van bijkans vier eeuwen gehelligd was, de bekende zinsnede weggenomen, dat de Overheide groeppen was om den valschen godsdienst en de afgoderij uit te roeien, en het rijk van den Antichrist te verdelgen, omdat, naar de overtuiging van onze Kerken, elke inmenging van de Overheid in zake der religie is af te keuren en de Gereformeerde Kerken niet met behulp van het Overheidszwaard, maar met het zwaard van Gods Woord tegenover den valschen godsdienst en de afgoderij hebben op te treden. Zoo welvrij oefenen onze Kerken op politiek gebied invloed uit, dat ze bij de Grondwetsherziening niet eens aangedrongen hebben op herziening van Artikel 171 en het stil dragen, dat alleen aan deze Kerken, niettegenstaande ze na de Hervormde en Roomsche Kerk het talrijkst in sielen aantal zijn, geen enkele subsidie uit de Staatskas wordt uitbetaald. En nog sterker, terwijl in de Tweede Kamer tal van predikanten uit de Hervormde Kerk zitting hebben, onder de liberalen Dr. Roessingh, onder de Christelijke-Historischen Dr. de Visser, Mr. J. Ankerman en vroeger Dr. Schokking, en onder de Antirevolutionairen Dr. van der Voort van Zijp, is er van de Gereformeerde Kerken niet één predikant lid van de Kamer. Dr. Brummelkamp stelt hier natuurlijk niet mede, want hij jarenlang voordat hij Kamerlid werd, het predikambt neergelegd en zich aan de journalistiek gewijd.

De eenige schijngrond, dien men van liberale zijde voor deze dwaze beschuldiging tegen de Gereformeerde Kerken aanvoert, is dan ook, dat in enkele Kerken besloten is geen personen, die als Christen-socialist bekend staan, tot het lidmaatschap der Kerk toe te laten of, als ze lid zijn, hen van het Avondmaal te weren. Nu hebben we vroeger reeds uitdrukkelijk gezegd, dat we een zoodanig besluit afkeuren. Kerkrechtelijk is zulk een besluit reeds onjuist, omdat ons Gereformeerd Kerkrecht er niets van weet, dat men bepaalde klassen of groepen van personen onder de tucht stelt; de tucht draagt altoos een individueel karakter; men kan een bepaald persoon onder de tucht stellen, niet een groep of partij. Maar ook afgescheiden daarvan spraken we als onze overtuiging uit, dat men wel zeer voorzichtig moest wezen met ter wille van zijn staatkundige of sociale gevoelens iemand te sluiten buiten de gemeenschap der Kerk, tenzij het bezwaar was, dat deze gevoels lijnrecht in strijd waren met Gods Woord, bijv. wanneer iemand anarchiest was en ontkende, dat de Overheid door God was ingesteld. Toegegeven echter, dat in deze algemeene censuur een zekere vertroebeling lag van het kerkelijke en politieke terrein, dan mag wat een enkele Kerk of Classis misdeed, niet ten laste van al onze Gereformeerde Kerken gebracht worden, vooral niet waar het bekend is, dat van meer dan één zijde in de Gereformeerde Kerken zelve tegen een dergelijke censuur publiek geprotesteerd is. En in geen geval gaat het aan, uit één, geheel op zich zelf staande geval, waarbij het dan nog altoos niet om invloed op de politiek gaat, maar om de vraag, wie de Kerk als haar leden erkennen wil, de beschuldiging af te leiden, dat onze Kerken zich zouden aanmatigen op Staatkundig gebied den toon aan te willen geven.

En dit verwijt van liberale zijde tegen onze Gereformeerde Kerken klinkt daarom nog te zonderling, omdat de liberale pers er blijkbaar geen kwaad in vindt, wanneer men van Hervormde zijde telkens doet, wat ze aan de Gereformeerde Kerken verwijt. Dat predikanten van de Hervormde Kerk politieke partijen organiseren, wier doel het is de Hervormde Kerk een overheersende positie in ons volksleven te doen innemen; dat ze de algemeene politiek laten beheerschen door het kerkelijke vraagstuk, en zelfs niet aarzelen de landsbelangen op te offeren, wanneer daaruit voordeel voor de Hervormde Kerk valt te behalen, is toch aan de liberale pers waarlijk niet onbekend. In steet van hiertegen zooals het liberale beginsel van scheiding van Staat en Kerk het eischt, met al den gloed der verantwoordelijkheid te protesteren, doet de liberale pers hier het zwijgen toe. Of liever, wanneer ze bij politieke verkiezingen uit deze kerkelijke hartstochten niet kan slaan, steunt ze dit kerkelijk-politiek drijven, door het te doen voorkomen, alsof ook zij opkomt voor de rechten der Hervormde Kerk. Doet een klacht als thans over een kleine afwijking van enkele Gereformeerde Kerken aangeheven wordt, dan niet denken aan de gelijkenis van den splinter en den balk?

De nieuwbenaemde hoogleraar in de Theologie aan de stedelijke Universiteit te Amsterdam en het Doopsgezinde Seminarie, Prof. Dr. W. J. Kuhler, aanvaardde zijn ambt met een laugureele oratie, die kenmerkend is voor het standpunt dat deze kerkhistoricus inneemt. Dat hij als onderwerp van zijn rede koos: *De betekenis der Dissenters in de Kerkgeschiedenis van Nederland*, is te begrijpen; wie optreedt als hoogleraar aan een Doopsgezind Seminarie heeft allicht behoefte om de betekenissen uit te zetten van wat deze groep van dissenters voor de Kerk in 't algemeen is geweest. En evenzeer is het verklaarbaar, dat hij zoowel in de Middeleeuwsche Roomsche Kerk als in de Gereformeerde Kerk na de Reformatie laakte, dat zij geen afscheiding duldten en de onrechtvaardigheid onderdrukten, en daartegenover den moed proes der dissenters, die „in hun kleine kringen God dienend naar de inspraak van hart en geweten, aangevuld hebben wat elders in 't religieuze leven niet genoegzaam tot zijn recht kwam"; waarin hij dan de betekenis deser dissenters en tevens de rechtvaardiging van hun afzonderlijk bestaan zag. Dit alles zijn „waarderingsoordeelen", die op het standpunt van dezen hoogleraar volkomen te begrijpen zijn en waartegen wel niemand protest zal aantekenen.

Geheel anders staat het daarentegen, wanneer deze hoogleraar in zijn breed historisch overzicht van de drie hoofdgroepen der dissenters — waarbij zonderling genoeg de Arminianen vooropgaan en daarna eerst de Doopsgezinden volgen, terwijl als Drieter in den Bunde volgt de groep van geestdrijvers uit de 18e eeuw, die Hylkema als „de Reformateurs" gedoopt heeft — beweert, dat de Remonstranten de wettige voortrekkers waren „van de Nederlandsche Hervormers der 16e eeuw, de mannen der echt-nationale reformatische richting", terwijl daarentegen de Gereformeerde of Contra-remonstranten „nietwigheden" in de Kerk hadden ingevoerd en eerst later in de Kerk waren ingedrongen. Hier nu gaat het niet om een waarderingsoordeel, maar om een historisch feit. Zijn de citaten, die we aan het pers-verslag ontleenden, juist, dan zal men ons toestemmen, dat deze hoogleraar in de kerkgeschiedenis al zeer wonderlijk met de „historische waarheid" omspringt. De Nederlandsche Hervormers der 16e eeuw zouden „het leerstuk der uitverkiezing verworpen hebben", en daarom zouden de Arminianen de wettige erfgename der Hervormers geweest zijn! Men weet niet of men over een dergelijke stelling lachen of zich ergeren zal. Ze bewijst toch of dat deze hoogleraar van het vak, dat hij onderwijzen zal, al zeer weinig serieuze studie heeft gemaakt en van de felten volstrekt niet op de hoogte is, of dat ook voor hem de historie een „fable convenue" is, om het op zijn zachtst uit te drukken. Indien hij gezegd had, dat van meet af onder de Hervormingsgeschiedenis in ons vaderland mannen gevonden werden, die op het stuk der predestinatie anders dachten dan Luther en Calvijn, zouden we hiertegen geen het minste berwaar hebben, en onszelfte kan Prof. Kuhler deze voorloppers der Reformatie dan beschouwen als de „echt-nationale reformatische richting". Maar de voorstelling, dat de Hervormers der 16e eeuw in Nederland anti-Calvinistisch waren en de leer der uitverkiezing verwierpen, is zoo dwaas, dat ze nauwelijks weerlegd behoeft te worden. Indien deze voorstelling juist was, hoe komt het dan, dat Guido de Bries — of is hij soms geen Hervormer geweest? — in de Geloofsbelijdenis der Gereformeerde Kerken een artikel over de uitverkiezing opneemt, dat letterlijk aan de geloofsbelijdenis van Calvijn ontleend is, en dat deze Geloofsbelijdenis door de Gereformeerde Kerken eenparig, zonder dat een der Kerken hiertegen berwaar maakte, op de eerste Generale Synode der Kerken te Emden is aangenomen? Dat alles geschiedde in de 16e eeuw en bewijst wel voldoende, hoe onjuist het is, dat eerst de Contra-remonstranten een nieuwe leer in de Kerk zouden hebben ingevoerd.

Het vraagstuk der inwendige zending of evangelisatie, gelijk men het gewoonlijk noemt, trekt in onze dagen in steeds sterkere mate de aandacht van allen, die een open oog hebben voor de noden van ons volk, en verdient dit ook in volle mate, omdat hier zoo hoog belang voor Kerk en Volk op het spel staat.

In alle Christelijke landen worstelt men met het diep droeve feit, dat de groote volksmassa steeds meer van de Kerk afzwervt, geestelijk en zedelijk verward, aan ongelooft en zedelijk verval ten prooi wordt en reddeloos verloren gaat. In hoeverre de valsche idee van de Volkskerk, die heel het volk wilde omvatten, maar machteloos bleek om de volksmassa bij het Christelijk geloof te houden, hieraan mede schuld heeft, laten we thans in het midden. We constateren alleen het feit, 't welk door niemand weersproken wordt, dat terwijl heel het volk nominaal nog tot de Christelijke Kerk behoort, gedoopt is geworden in de

Christelijke Kerk en den naam van Christen draagt, het overgrote deel deser Christenen schier nooit in een Kerk komt, van de Schrift niet afweet, aan geen bidden meer denkt, om God noch zijn gebod geeft en erger dan heidenen werd. Op het platteland en in de dorpen moge de toestand nog niet zoo erg wezen — hoewel er ook in ons land heel streken zouden zijn aan te wijzen, waar het op het platteland geen haar beter is — maar in onze groote steden is de toestand zoo droef en beangstigend geworden, dat het somberst pessimisme dien niet donker genoeg kleuren kan. Het feit, dat in een stad als Amsterdam, waar de Hervormden meer dan tweehonderdduizend zielen tellen, het luttel aantal kerkgebouwen slechts ter helfte gevuld is en Zondags niet meer dan een tienduizend ter kerk komen, spreekt in dit opzicht boekdelen. Vergeet daarbij niet, dat groote steden als Amsterdam, Rotterdam e.a. alleen meer inwoners tellen dan menige provincie van ons vaderland, en de ernst van den toestand springt nog beter in 't oog. Want al blijft op het platteland het religieuze leven beter bewaard, er gaat van het platteland een voortdurende „trek" naar de groote steden toe, die niet door het groot aantal gebouwen, maar door toewas van buiten haar bevolking zoo sterk zien toenemen; en wat van buiten komt nog met een volkske van het religieuze leven in het hart, ziet straks in den maalstroom van het stadsleven ook dat volkske nog uitgebluscht.

Zoo is uit dien noodstand de vraag opgekomen, wat de Kerk doen kan om deze verwilderde massa weer tot het Christendom terug te brengen. Het ging niet aan, dat men wel zendelingen zond naar de meest afgelegen streken om het Evangelie aan de Heidenen te brengen, en dat men deze „gedoopte heidenen" onder zijn eigen volk en vlak in zijn nabijheid vergat. Niet aan Engeland, gelijk men gewoonlijk meent, maar aan Duitschland komt de eere toe, het eerst met kracht dezen arbeid ter hand te hebben genomen, gelijk de naam „inwendige zending" dan ook in Duitschland ontstaan is en dient om aan te duiden, dat het doel deser zending is, het Evangelie niet te brengen tot degenen, die buiten de Kerk staan, maar die in haar midden leven en toch van het Evangelie geheel vervreemd zijn. De apostel deser inwendige zending in Duitschland is J. H. Wichern geweest, die het Rauhe Haus te Hamburg heeft gesticht en van wien de krachtige bezieling is uitgegaan om dit werk in alle groote steden van Duitschland ter hand te nemen. Dat goede voorbeeld heeft ook in andere Christelijke landen navolging gevonden, en zoo is ook in Nederland dit werk der inwendige zending of evangelisatie ter hand genomen en heeft het een dam opgeworpen tegen den stroom van afval en ongelooft.

Dat onze Gereformeerde Kerken aanvankelijk aan dezen arbeid zich minder hebben laten gelegen liggen, lag in den aard der zaak en mag haar niet tot een grief worden gemaakt. Onze Kerken hadden in de eerste plaats de roeping, uit de valsche Volkskerk zich los te maken, het volk, dat nog beleed en geloofde, te verzamelen in een Kerk, die weer in waarheid een Christelijke Kerk kon heeten en in deze Kerk weer de heiligheden des Verbonds te herstellen en te handhaven. Uit het puin moest het gebouw weer opgebouwd worden, en deze arbeid eischte zoo alle inspanning en kracht, dat aan arbeid naar buiten aanvankelijk niet gedacht kon worden. Maar nu onze Kerken allengs gevestigd en geconsolideerd zijn geworden, nu een rustiger periode aanbreekt en het normale leven der Kerk zijn loop hernam, zou het ontrouw zijn aan haar Goddelijke roeping, wanneer de Kerk tevreden was met haar eigen bestaan en niet optrad om het afgedoolde en afgezworven weer voor Christus te winnen. Te zeggen, dat de Kerk haar roeping tegenover deze afgedoolden reeds vervuld door elken Zondag het Evangelie te laten prediken en haar kerkgebouwen voor ieder open te stellen, zou zelfbedrog wezen. De groote stroom gaat onze kerkgebouwen voorbij; de afgedoolde moet opgevocht, zooda de goede Herder het afgedoolde lam opvocht, en juist dat opvochen van het afgedoolde is het wat de inwendige zending bedoelt.

Dat er aan deze inwendige zending en evangelisatiearbeid een gevaar verbonden is, ontkennen we daarom niet. Het is het gevaar, dat allen arbeid naar buiten aantrekt. Een moeder, die in allerlei naakten zit, gevallen meisjes opzoekt, soep kookt voor kraamvrouwen, zendingsbijeenkomsten bijwoont, maar door al dien arbeid haar eigen gein verwaarloost en voor haar man en kinderen niet zorgt, zou bij al haar ijver toch zeer slecht haar roeping als moeder verstaan. En zoo is het ook met de Kerk, de moeder der geloovigen, gelijk Calvijn haar noemde. Vooral in onze groote massale stadskerken laat de zorg van de Kerk voor de huisgenooten des geloofs vaak zoo veel te wenschen over. Het huisbezoek, de persoonlijke bearbeiding van de leden der gemeente, het toezicht op leders leven en wandel, het handhaven van de tucht bij het Avondmaal — wie is er, die niet weet, hoe droef het met dit alles zelfs in onze Gereformeerde stadskerken is gesteld. En wanneer onze Kerk, in plaats van krachtige en doortastende maatregelen te nemen om voor de eigen gemeentelieden beter te zorgen, met de borst zich ging toeleegen op allerlei evangelisatiearbeid onder de afgedoolden in de Hervormde Kerk, dan zou ze haar eerste plicht en roeping verzaaken. Maar al zijn we voor dit gevaar niet blind, toch behoeft het een het ander niet uit te sluiten. Evenmin als een krachtige Zendingactie onder de heidenen, gelijk in den laatste tijd van onze Kerken is uitgegaan, schade heeft toegebracht aan haar innerlijk leven,

evenmin behoeft dit de Evangelisatiearbeid onder de verwilderde volksmassa te doen. Een kerk, die sterk is in liefde en geloof, waarin de Geest des Heeren krachtig werkt, vermag door de kracht van Christus wel te doen. En laten we er dit aan mogen toevoegen, dat de evangelisatie of inwendige zending, die van zulk een Kerk uitgaat, ook de meeste kans op slagen heeft. Het is terecht opgemerkt, dat in Indië een der ernstigste beletselen voor de zending onder de Mohammedanen en Heidenen is, dat de Indische Kerk, in plaats van het beeld eener ware Christelijke Kerk te toonen, in zoo menig opzicht een caricatuur is geworden van wat een Christelijke Kerk moest wezen. Zoo nu is het ook hier. Indien iets de volksmassa van de Kerk afkeerig heeft gemaakt, dan is het wel de droefvige gestalte, waarin de Christelijke Kerk zich vertoont in de Hervormde Kerk. Zal er kracht uitgaan van een evangelieprediking, die de afgedoolden weer tot de Kerk terug roept, dan moet deze prediking kunnen wijzen op een Kerk, die waarlijk een moeder is voor de geloovigen, die ze opvocht en troost in hun lijden, die een prediking hun brengt, waarin voedsel schuilt voor hun ziel, die de gemeenschap der heiligen hen meer leert kennen en ook voor hun aardsche noden zorgt. In onze Gereformeerde Kerken wordt bij al haar gebrek en zwakheden, waarvoor we niet blind zijn, toch iets van dat ideale beeld der Kerk gereïscieerd, en de inwendige zending, die van zulk een Kerk uitgaat, kan daarom meer kracht uitoefenen dan de inwendige zending van een Volkskerk, die door haar massaliteit en haar gebrek aan innerlijke eenheid en geloofskracht geen moeder der geloovigen kan zijn.

We waardeeren het daarom zeer, dat ook in onze Gereformeerde Kerken in den jongsten tijd mannen zijn opgestaan, die met alle kracht aan den inwendige zending zich hebben gegeven. Al was hun arbeid nog pionierswerk, ze hebben de hand aan den ploeg geslagen, het zaad in de voren uitgestrooid, den „braakliggenden akker ontgonnen". Maar gelijk vanzelf spreekt, hebben ze ook gevoeld, hoeveel vragen daarbij terstond aan de orde kwamen, vragen van principieelen en van practischen aard. In Duitschland, waar deze inwendige zending het meest bloeide, kwamen ditzelfde vragen aan de orde; vragen hoe deze arbeid was te verstaan; hoever hij zich uitstrekte; wat onder dien arbeid was te brengen en wat daarbuiten viel; vragen welke band er tusschen dien arbeid en de geïnstitueerde Kerk moest bestaan; of alles van de Kerk moest uitgaan, door de Kerk moest geleid en bestuurd worden, of dat deze arbeid behoorde overgelaten te worden aan vrije verenigingen en particulier initiatief; vragen naar de beste methode om deze inwendige zending vruchtbaar te maken en welke hulpmiddelen daarbij konden gebruikt worden. Op al deze vragen heeft men in Duitschland wel een antwoord gezocht, maar richting staat hier tegenover richting, en op niet één deze vragen wordt een eenstemmig antwoord gegeven. Bovenal, Duitschland is niet Gereformeerd; de grondlijnen voor dezen arbeid zijn getrokken door mannen, die of Lutherisch waren of pietistisch. Hoe kostelijk materiaal deze Innere Mission als practisch en in theoretische geschriften ons aanbiedt, de inwendige zending in ons land kan niet eenvoudig de resultaten van deze Duitse zendingsmannen overnemen. Er moet rekening worden gehouden met onze Hollandsche volksaard, rekening bovenal met onze Gereformeerde beginselen.

Het is daarom, dat de Gereformeerde Zondagschoolvereniging „Jachin" in vereniging met het Gereformeerd Tractaat-geselschap „Filippus" het initiatief hebben genomen omeen congres voor Gereformeerde Evangelisatie te houden. Als Comité voor de leiding van dit congres werden aangewezen Prof. L. Lindeboom, voorzitter, Dr. J. Douma te Watergraafsmeer, 2e voorzitter, Dr. J. T. Tazelaar te Weesp, te secretaris, A. Boot, hoofd eener Geref. School te Groningen, 2e secretaris, en W. Kirchner te Amsterdam, penningmeester.

Het Congres zal gehouden worden te Amsterdam en wel Dinsdag 8 en Woensdag 9 April in Parkzicht bij het Vondelpark. Er zullen drie groote referaten worden gehouden, om in het algemeen leiding aan de discussies te geven. Prof. Dr. H. Bavinck zal spreken over 't begrip en de noodzakelijkheid der Evangelisatie, Prof. Dr. H. H. Kuypers over de roeping der Kerk ten opzichte der Evangelisatie en Prof. Dr. H. Bouwman over de rechte methode der Evangelisatie. Voorts zullen er sectie-vergaderingen worden gehouden, waarin de belangrijkste onderdelen van den Evangelisatiearbeid (Zondagschool, stadszending, arbeid onder gevangenen, militairen, leerlingen van H. B. S. en gymnasia, studenten enz.) worden behandeld. Het volledige programma zal in het laatste van Februari worden gepubliceerd. Het Comité zond een uitnodiging aan alle Gereformeerde Kerkeraden om een of meer afgevaardigden te zenden, maar ook voor andere personen staat de toegang open. Wie aan het congres deelnemen wil, wordt verzocht vóór 25 Maart zijn naam op te geven aan Dr. Tazelaar te Weesp. Voor logies zal zooveel mogelijk gezorgd worden. Amsterdam is van ouds bekend om zijn gastvrijheid en zal ook bij dit congres zijn naam hoog houden.

Het plan om zulk een congres te houden, juichen we van harte toe, en naar we vernemen vindt het ook in onze Kerken instemming en zal de deelneming groot worden. In Duitschland heeft men zulke congressen meermalen gehouden, en ze hebben voortreffelijk gewerkt. Er ging bezieling en geestdrift van uit; er werd licht ontstoken over moeilijke vraagstukken; nieuwe terreinen ter bearbeiding werden ontdekt, en

menige verbe
aangebracht.
damsche con
worde de b
dat dit con
het machti
soewel theot
tot de goede

Oud

Het geval, belijdenis des
hun kindeke
maal geval,
naar de ordin
lijk niet moe
dat deze ou
begeeren, is a
die de welda
voor hun kind
eigen persoon
genadeverbon
gen ze de Ke
sacramenten t
het Avondma
in moeilijke
dan ook nie
Kerk in zulke
heeft, en er
voorzichtighe
antwoord te
onze Gereform
Goda's Woord
hebben gesteld
Doopsformule
op zichzelf k
leveren onder
op. Waar m
verhoudingen
wantonstonden
kunnen de ge
worden. De
tot abnormale
elk gebied va
ook hier. He
reiter, die me
leven geen re
verstaan, dat
de kunst van
Maar ook i
abnormale ge
regelen te nem
dat ze deze i
goedkeure of i
komen, dat
duidt om erge
kan zijn dat
van het gesag
gemaakt, tijdel
ge erkent he
wettigen heer,
dat het wettig
is. En zoo is
van volwassen
belijdenis des
lid der Kerk
en valsche. I
lende oorzake
dragen, maar
zulk leden ike
den als in de
rika voorkome
den engeren k
nog een rultu
naamde „doop
kelijke rechten
kerkrechtelijk
beschouwd, me
Kerken niet ve
wassen doopde
Kerken, dient
een protest te
scientie derzulle
te onderwijzen,
dat ze op een
den, dat ze o
moeten komen
breken. De
die aan de K
den door der
te handelen, b
daan met aan l
raad te laten v
den zonder oph
zulke leden er
nog belijdenis
En even wijs
Synode, door
ander doopform
vragen vast te
de positie deser
lijkt worden, t
nemen, waard
heele gemeent
positie deser
gerd mocht de
als zaad des ve
op den doop re
om de zonde h
worden. Maar i
delijk uitkomet
dan geordende
en daarom moe
Zoo heeft de
aan de barmh
zonde der oud
verbonds ontf
moeten stellen,
uitkomen, dat
waarin deze ou
Ze mochten hu
brengen, maar
optreden als o
En indien dan
krenkenden schul
niet bij de K
zulke kinderen
maar bij de o
lijdenis des gel
van den doop
met de wensche
houden, voorzo
vaardig zijn, ze
willen ons niet